

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО
ЗА
ИЗГОТВЯНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ / ЗАПОВЕД
ЗА ОБРАЗУВАНЕ НА ДИСЦИПЛИНАРНО ПРОИЗВОДСТВО,
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО
ПРЕД СК НА ВСС (ЗА НАЛАГАНЕ НА ПО-ТЕЖКО НАКАЗАНИЕ)
И ЗАПОВЕД ЗА НАЛАГАНЕ НА ДИСЦИПЛИНАРНО НАКАЗАНИЕ
„ЗАБЕЛЕЖКА“¹

I. ВЪВЕДЕНИЕ:

В дисциплинарното производство по Глава шестнадесета, Раздел I от Закона за съдебната власт (ЗСВ) – *„Дисциплинарна отговорност на съдиите, прокурорите и следователите, на административните ръководители на съда, прокуратурата и следствието, на техните заместници и на членовете на Висшия съдебен съвет“*, **ключово място и роля имат административните ръководители** на съдилищата. Това е така, защото съгласно разпоредбата на чл. 312, ал. 1, т. 1 и т. 2 ЗСВ (*в зависимост от конкретната хипотеза*), те са от органите и лицата сред чиито правомощия е да правят **предложение** за образуване на дисциплинарно производство пред СК на ВСС. Освен това, те разполагат и с правомощието със **заповед** да образуват дисциплинарно производство срещу съдии от съответния орган на съдебната власт, който ръководят, както и да им налагат най-лекото предвидено дисциплинарно наказание – **„забележка“**.

*Дисциплинарното производство се образува с **решение** на СК на ВСС в случаите, когато колегията, в качеството ѝ на дисциплинарно наказващ орган, е сезирана с редовно и допустимо **предложение** за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание от някой от органите и лицата по чл. 312, ал. 1 ЗСВ.*

*В качеството си на дисциплинарно наказващ орган, който може да налага дисциплинарното наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ – „забележка“, съответният административен ръководител може със своя **заповед** да образува дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание срещу съдии от органа на съдебната власт, който ръководи.*

Предложението, съответно заповедта за образуване на дисциплинарно производство, са от изключително значение, тъй като **това са актовете, с които се определя предмета на дисциплинарното производство** и въз основа на които впоследствие то трябва да протече.

Като се имат предвид посочените правомощия, в съдържанието по-долу са разгледани ключовите моменти и е обърнато внимание на детайлите, за които трябва да се следи от административните ръководители при изготвянето на тези актове. В това число:

- изискванията за съдържанието им – условията за **редовност** на предложението, съответно – на заповедта за образуване на дисциплинарно производство; предпоставките за **допустимост** на производството;

- очертаването на **предмета на производството**, чието образуване се иска с предложението, съответно – което се образува със заповед на административния ръководител;

- издаването на **заповед за налагане на дисциплинарно наказание „забележка“**;

- отправянето на **предложение за продължаване пред СК на ВСС** на вече образувано със заповед на административния ръководител дисциплинарното производство (*предложение до колегията за налагане на по-тежко наказание*);

- основните **причини за последваща отмяна от СК на ВСС на наложеното наказание „забележка“**. Често срещани **пропуски**, съгласно практиката на СК на ВСС и на ВАС и начини за тяхното преодоляване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ на предложението, съответно – на заповедта за образуване на дисциплинарно производство. Предпоставки за **ДОПУСТИМОСТ** на производството.

1. Предложението за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание се подава писмено и задължително **съдържа**:

- имена, длъжност и подпис на вносителя му;

- имена и длъжност на лицето, за което се отнася предложението;

- **изложение на фактическите обстоятелства**, за които се твърди, че съставляват дисциплинарно нарушение (*виновно неизпълнение на служебните задължения и/или накърняване престижа на съдебната власт по смисъла на чл. 307, ал. 2 ЗСВ*);

- посочване на твърдяното дисциплинарно нарушение, както и правна квалификация от изброените в чл. 307, ал. 3, т. 1-4 ЗСВ;

- искане за налагане на дисциплинарно наказание.

В предложението не е задължително, но може да се посочат вида и съответно размера на предложеното дисциплинарно наказание, както и изложение на обстоятелствата по чл. 309 ЗСВ.

*В тази връзка, следва да се има предвид, че съгласно чл. 323, ал. 1, предл. 2 ЗСВ, решението на съответната колегия на Висшия съдебен съвет **може да се обжалва от вносителя на предложението**, когато не е наложено дисциплинарно наказание или наложеното е по-леко от предложеното.*

Към предложението вносителят прилага:

*- всички **доказателства, относими към твърдените факти**, с които разполага, в това число **и относно датата, на която същият**, в качеството си на вносител на предложение за образуване на дисциплинарно производство, **е узнал** за посочените нарушения;*

*- **преписи** от предложението и от доказателствата към него за връчване на лицето, за което се отнася;*

Примери за доказателства:

*- **относно твърдените факти** (в зависимост от посоченото нарушение):*

*> справка с информация за делата, по които се твърди, че са допуснати нарушения (просрочия), **съдържаща:** вид, номер и година на образуване на делото; дата, на която е следвало да бъде извършено съответното изискуемо процесуално действие / постановяване на съдебен акт; период на допуснатата забава – изчислен в дни, месеци, години и пр.; дата, на която нарушението е било преустановено (ако е приложимо) или посочване, че към датата на извършената проверка нарушението все още не е било преустановено;*

> справка за индивидуалната натовареност на дисциплинарно привлеченото лице по видове дела, съобразно заложените критерии от Правилата за оценка на натовареността на съдиите;

> справка за броя на разпределените дела на дисциплинарно привлеченото лице и посочване на техния вид, както и същата справка за приключените от него дела;

> справка за броя на постановените съдебни актове от дисциплинарно привлеченото лице;

> справка за графика на съдебните заседания на дисциплинарно привлеченото лице и за броя на разгледаните от него дела в тези заседания;

> справка за броя дежурства на дисциплинарно привлеченото лице и за броя на разгледаните от него дела в рамките на дадените дежурства;

> справка за отсъствията на дисциплинарно привлеченото лице, като се отбележи видът на отпуски, начална и крайна дата и съответно календарни дни;

> справка за фактическата и правна сложност на делата, включени в предмета на дисциплинарното производство;

> справка за броя на постановените обжалваеми съдебни актове от дисциплинарно привлеченото лице, за обжалваните съдебни актове и за резултатите от инстанционния контрол;

> справка за това дали на дисциплинарно привлеченото лице са възлагани с изрични заповеди задължения, които не са свързани с регулярната му дейност;

> справка за действителната натовареност на всички съдии в съответния орган на съдебната власт, както и за средната натовареност на съдиите в него;

> информация за мерките, предприети от административния ръководител по отношение на дисциплинарно привлеченото лице във връзка с допуснатите от него забави при изготвяне на съдебните актове, предмет на дисциплинарното производство.

> доказателства, установяващи извършването/допускането на конкретно деяние (действие или бездействие), за което се твърди, че накърнява престижа на съдебната власт;

> доказателства, установяващи, че твърдяното деяние е разгласено е извън органите на съдебната власт – че е станало обществено достояние или че е стигнало до знанието на трети лица извън органите на съдебната власт;

> доказателства, установяващи негативно отношение на лица, извън органите на съдебната власт, по отношение на конкретното деяние на съдията – респективно даващи основание да се приеме, че е накърнен престижа на съдебната власт (*трябва да се докаже наличието на причинно-следствена връзка между личното поведение (деянието) на дисциплинарно привлеченото лице и вредоносния резултат*);

> други релевантни доказателства, в зависимост от изложените в предложението фактически обстоятелства;

- относно датата на узнаване за нарушенията (когато е приложимо – защото при определени хипотези не е от значение датата на узнаване за нарушенията (откриването им), а датата на разгласяване на деянието извън органите на съдебната власт или датата на влизането в сила на присъда и др.):

> на първо място е важно да се отбележи, че в закона не е регламентирано по какъв начин може да бъде открито дадено дисциплинарно нарушение (*т.е. да е налице узнаване за него*). **Под „откриване“ на нарушението се разбира, че то трябва да е станало известно на някой от органите и лицата по чл.**

312, ал. 1 ЗСВ в неговите съществени признаци. Това налага извода, че откриването на нарушението (узнаването за него) може да бъде осъществено по всички възможни начини, стига те да осигуряват **необходимата и достатъчна информация** относно релевантните (съществени) факти и обстоятелства – получаването на достатъчно данни от компетентния орган за състава на нарушението. *(Наличието само на статистически данни – без съдържание на конкретна информация и данни за дела, като например: номер, година на образуване, дата на обявяване на съответното дело за решаване, датата на постановяване на съдебното решение, период на бездействие (допусната забава) и пр., не може да се приеме за „откриване“ на нарушението).*

> конкретни доказателства могат да бъдат: справки и/или доклади от извършени проверки, включително възложени със заповед на съответния административен ръководител или по-горестоящ административен ръководител; издадени заповеди за обръщане на внимание по реда на чл. 327 ЗСВ; утвърдени индивидуални планове за разглеждане и решаване на дела и други.

2. Предпоставки за допустимост на дисциплинарно производство – то се образува, когато:

- предложението е направено от компетентен орган или лице *(от овластените с такова правомощие, съгласно разпоредбата на чл. 312 ЗСВ);*

- лицето, за което се отнася предложението, е действащ съдия *(не е освободено от длъжност или починало преди образуване на ДП);*

- не е наложено дисциплинарно наказание за същото нарушение, на същото лице;

- не е налице друго дисциплинарно производство пред същия орган, между същите страни и със същия предмет, включително когато производството е във фазата на оспорване пред съда;

- не е изтекъл някой от сроковете по чл. 310 ЗСВ.

Изчисляването на сроковете по чл. 310 ЗСВ за образуване на дисциплинарно производство е предмет на отделно ръководство.

*Когато основание за недопустимост се установи или възникне след образуване на дисциплинарното производство, дисциплинарна наказващият орган **прекратява** дисциплинарното производство като недопустимо. (прекратяването може да бъде и частично – например за част от периода на продължило бездействие по някое дело или дела, или за целия период на бездействие по някое дело или по част от делата, по отношение на които е било образувано дисциплинарното производство и пр.).*

3. Заповедта за образуване на дисциплинарно производство трябва да съдържа същите реквизити като предложението, с очевидната разлика, че в нея не е нужно да се прави искане за налагане на дисциплинарно наказание, тъй като поначало производството се образува с нея с цел впоследствие именно административният ръководител, при доказано дисциплинарно нарушение, да издаде последваща заповед, с която да наложи дисциплинарно наказание „забележка“ на привлечения към дисциплинарна отговорност съдия.

Когато дисциплинарното производство се образува от съответния административен ръководител, **той трябва служебно да следи за наличието на предпоставките за допустимост на производството, което образува.**

В зависимост от нарушението, за което се образува производството, административният ръководител **трябва да събере всички относими към твърдяното нарушение доказателства, включително във връзка с обстоятелствата по чл. 309 ЗСВ**, като конкретни примери са дадени по-горе (без да се претендира за тяхната изчерпателност).

Съгласно чл. 313, ал. 1 ЗСВ, **преди да наложи дисциплинарно наказание, наказващият орган изслушва привлеченото към дисциплинарна отговорност лице или приема писмените му обяснения.**

В ал. 2 на цитираната разпоредба е предвидено, че когато привлеченото към дисциплинарна отговорност лице **не е било изслушано или не са били искани писмените му обяснения**, съдът отменя наложеното дисциплинарно наказание, без да разглежда делото по същество, освен ако лицето е отказало да даде обяснения или да бъде изслушано.

Много е важно след образуване на дисциплинарното производство **да се връчи на дисциплинарно привлеченото лице заповедта за образуването с доказателствата към нея, както и изрично да му се предостави възможност да бъде изслушано и/или да представи писмени обяснения във връзка с твърдяното нарушение, за което е привлечен към дисциплинарна отговорност, така че правото му на защита да бъде охранено в пълен обем.**

Макар да няма изрична законова разпоредба, в практиката се е наложило разбирането на дисциплинарно привлеченото лице да се дава поне 7-дневен срок за представяне на писмени обяснения / подготовка за изслушване.

III. ПРЕДМЕТ на дисциплинарното производство:

1. Относно предмета на дисциплинарното производство следва да се посочи едно важно Тълкувателното решение на Върховния административен съд (ВАС), като трябва да се обърне изрично внимание на обстоятелството, че предмета на производството не може да се променя след образуването му.

В т. 3 от Тълкувателно решение № 1 от 18.04.2006 г. на ВАС е записано, че Върховният административен съд последователно и без противоречия приема, че дисциплинарно наказващият орган **е обвързан от предложението** на органа по чл. 312 ЗСВ, **съответно от заповедта** за образуване на дисциплинарно производство, по отношение на въведените основания за налагане на дисциплинарното наказание. **Фактическите данни и обстоятелства, посочени в предложението, съответно в заповедта** за образуване на дисциплинарно производство, **предопределят обхвата на предмета на доказване** в дисциплинарното производство **и не могат да бъдат променяни** нито от дисциплинарно наказващия орган, нито от вносителя на предложението **след образуване** на дисциплинарното производство.

На практика това означава, че ако например в заповедта за образуване на дисциплинарно производство са посочени определен брой конкретни дела (*индивидуализирани ясно и точно, както е посочено по-горе*), по които от дисциплинарно привлеченото лице е допуснато бездействие при постановяването на конкретен изискуем съдебен акт – за периода от изтичането приложимия процесуален срок за постановяването му – до определена дата (*примерно до деня на извършена проверка*), но в хода на производството се установи, че има и други дела, по които е допуснато бездействие, или че по делата, включени в предмета на производството, бездействието продължава и след датата на проверката, то при издаването на заповед за налагане на дисциплинарно наказание „забележка“, последното **не може** да бъде наложено и за делата, по отношение на които впоследствие (*след образуването на производството*) е било установено, че има забави, нито за периода на забавата продължил след датата на проверката – по включените в производството дела.

Аналогично – когато подобни обстоятелства бъдат установени в хода на производството, те не могат да послужат като самостоятелно основание за отправяне на предложение до СК на ВСС за продължаването му пред колегията и налагане на по-тежко наказание, мотивирано единствено от наличието на цитираните обстоятелства – с идеята, че следва да се наложи наказание за допуснатото нарушение **и** по тези дела **и/или и** за тези периоди – но вече по-тежко от „забележка“, защото делата са станали повече **и/или** периодите – по-дълги.

2. Практически насоки и примери при формулиране (описване) на твърдяното нарушение в зависимост от вида му:

- при нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ – **системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони:**

Насоки: За „системно неспазване на сроковете“ се приемат случаите, в които нарушението е извършено **три или повече пъти**. Системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони може да е:

- > неизготвяне на съдебния акт или неизписване на мотивите на съдебния акт в инструктивен или разумен срок;
- > неспазване на сроковете за администриране на делата;
- > неспазване на сроковете за насрочване и/или разглеждане на делата в инструктивен или разумен срок.

Пример за формулиране на твърдяното нарушение:

... От приложената към предложението / заповедта за образуване на дисциплинарно производство справка (Приложение № ...) се установява, че описаните в нея **6** броя граждански дела по описа на-съд, състав, председателстван от съдия, са били обявени за решаване на **30.08.2024 г.** Едномесечният срокът по чл. 235, ал. 5 ГПК за постановяване на съдебните решения по тези дела е изтекъл на **30.09.2024 г.** От цитираната справка се установява още, че към датата на извършената проверка – **15.09.2025 г.**, решенията по **3** от делата (тези с поредни номера от **1** до **3** включително) са били постановени на **01.09.2025 г.**, а решенията по останалите **3** дела (тези с поредни номера от **4** до **6** включително) все още не са постановени към посочената дата – **15.09.2025 г.** Допуснатите от съдията забавяния във връзка с постановяването на краен съдебен акт по описаните дела представляват дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ, а именно – системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони, осъществено чрез бездействие.

Приложение № ... – Справка от 30.09.2025 г. с граждански дела, по които съдия не е спазил/а 1-месечния срок по чл. 235, ал. 5 ГПК за постановяване на съдебно решение:

№	Номер/година на делото	Дата на образуване на делото	Дата на обявяване на делото за решаване	Дата на постановяване на съдебния акт	Забавяне в дни, месеци, години <u>след</u> изтичане на срока по чл. 235, ал. 5 ГПК
1.	71/2023	01.07.2023	30.08.2024 г.	01.09.2025 г.	11 м.
2.	72/2023	02.07.2023	30.08.2024 г.	01.09.2025 г.	11 м.
3.	73/2023	03.07.2023	30.08.2024 г.	01.09.2025 г.	11 м.

4.	1/2024	06.01.2024	30.08.2024 г.	Към 15.09.2025 г. няма постановено решение	11 м. и 14 дни
5.	2/2024	06.01.2024	30.08.2024 г.	Към 15.09.2025 г. няма постановено решение	11 м. и 14 дни
6.	3/2024	06.01.2024	30.08.2024 г.	Към 15.09.2025 г. няма постановено решение	11 м. и 14 дни

- при нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 2 ЗСВ – **действие или бездействие, което неоправдано забавя производството:**

Насоки: В практиката се наблюдава, че когато по конкретни дела има твърдение за допуснато дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ – системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони, изразяващо се в бездействие при постановяването на краен съдебен акт, много често се „добавя“ и твърдението, че това бездействие на дисциплинарно привлеченото лице представлява **и** нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 2 ЗСВ – бездействие, което неоправдано забавя производството по същите дела.

Законодателят е обособил като самостоятелно нарушение – „*действие или бездействие, което неоправдано забавя производство*“, макар в много случаи това дисциплинарно нарушение пряко да се свързва с нарушението по т. 1 от цитираната разпоредба. Когато се установява, че съдебният акт по конкретно дело не е изготвен в предвидения от закона срок, за да се отличи това нарушение от такова по чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ (*условно приемаме, че е налице системност*), е необходимо да се извърши преценка, освен за спазване на визирания срок, също така **и на фактическите действия на съдията, свързани с ритмично изготвяне и обработване на съдебни книжа, редовно насрочване на съдебни заседания (открити или закрити), неоснователни отлагания за разглеждането на делото, които забавят цялото съдебно производство**, за каквито трябва са посочени конкретни факти и обстоятелства.

Когато квалифицирането на деянието на дисциплинарно привлеченото лице **и като нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 2 ЗСВ** е предпоставено единствено от продължителността на допуснатото неспазване на процесуалния срок за произнасяне с краен съдебен акт по конкретно дело, не може да се приеме във всеки случай съставомерност **и** по чл. 307, ал. 3, т. 2 ЗСВ.

В изолирани случаи обаче, когато бездействието при постановяване на краен съдебен акт по дадено дело е продължило **изключително и неоправдано дълъг период от време** (*има случаи, в които забавянето на дисциплинарно привлечения съдия при постановяването на решение е достигало и надминавало 4, 5, 6 години, че дори и повече*), то тогава би могло да се обоснове и неоправдано забавяне на производството по това дело.

Действие или бездействие, което неоправдано забавя производството, може да бъде:

- > нарушаване на сроковете за изпълнение на служебните задължения от дисциплинарно привлеченото лице;
- > извършване на процесуални действия извън разумния срок, респективно неизвършване на дължимо процесуално действие;
- > администриране на делата извън разумния срок;
- > други фактически действия или бездействие, свързани с делото;

В заключение, **при преценка дали е налице неоправдано забавяне на производството се вземат предвид:** осъществените процесуални действия по делото от съда и страните; фактическа и правна сложност на делото и обусловената от тези обстоятелства обичайна продължителност на разглеждане и приключване на делата, както и общият срок за разглеждане и приключване на конкретното дело.

Пример за формулиране на твърдяното нарушение:

... При извършената проверка бяха установени забавяния при движението / администрирането на следните граждански производства, образувани преди 01.01.2023 г., а именно:

- **гр. дело № 71/2021 г.** е образувано на 31.07.2021 г., исковата молба е оставена без движение с разпореждане от 07.10.2021 г. (2 месеца и 1 седмица след депозирането ѝ). Разпореждането по чл. 131 ГПК е постановено 3 седмици след отстраняване на нередовностите в исковата молба. Отговорът на ответника е депозиран на 04.03.2022 г. Изпратен е на ищеца с разпореждане от 15.03.2023 г. (след повече от 1 година), за становище в едноседмичен срок. Препис от отговора е връчен на 29.03.2023 г. Становище не е депозирано, а определението по чл. 140 ГПК е постановено на 04.04.2024 г. (близо 1 година след изтичане на срока за становище).

- *гр. дело № 107/2022 г. е образувано на 29.10.2022 г., исковата молба е оставена без движение с разпореждане от 12.04.2023 г. (3 месеца и половина след депозирането ѝ). Разпореждането по чл. 131 ГПК е постановено 11 дни след отстраняване на нередовностите в исковата молба. Отговорът на ответника е депозиран на 05.07.2023 г., а с определение по чл. 140 ГПК, постановено на 08.02.2025 г. (над 1 година и 7 месеца след депозиране на отговора), делото е насрочено в о.с.з. за 25.04.2025 г.*

Описаните горе забавяния при движението / администрирането на посочените граждански дела представляват допуснато от съдия бездействие, което неоправдано е забавило производството по тях – дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 2 ЗСВ.

- при нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ – действие или бездействие, включително нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските съдии, **което накърнява престижа на съдебната власт:**

Насоки: Престижът на съдебната власт намира изражение в доброто име, уважението, авторитетът и общественото доверие, с които се ползва, и може да бъде накърнен чрез:

- > поведение, което е в разрез с утвърдените в обществото разбирания за благоприличие;
- > действия, които компрометират честта на дисциплинарно привлеченото лице в професията и обществото;
- > трайно или особено неприемливо поведение, което нарушава Кодекса за етично поведение на българските съдии;

За да е налице накърняване на престижа на съдебната власт е необходимо деянието да е станало публично достояние или да е извършено пред трети лица, извън органите на съдебната власт.

Дисциплинарната отговорност за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ се ангажира при **безспорно доказана причинна връзка** между конкретно установено лично поведение / деяние (действие и/или бездействие), което е в нарушение на основните принципи на етично поведение, и накърняването на престижа на съдебната власт.

Пример за формулиране на твърдяното нарушение:

От събраните в хода на извършената проверка доказателства се установява, че на **30.09.2025 г.** съдия е публикувал в профила си „.....“ в социалната мрежа „Фейсбук“ пост със следното съдържание: „...*цитира се точно целия текст на публикацията на съдията, за която се твърди, че накърнява престижа на съдебната власт...*“. **Тази публикация на съдия е станала достояние на широк кръг от потребители на социалната мрежа.**

На 01.08.2023 г. различни електронни медии са публикували статии, в които **са цитирали** публикацията на съдия в социалната мрежа „Фейсбук“ с неговите / нейните изявления. Сред статиите са тези със заглавия: **1.** От сайта на „24 часа“ : „...заглавие...“ (от приложената справка се установява, че статията е станала достояние на 33 000 потребители); **2.** От сайта „Novini.bg“ : „...заглавие...“ (от приложената справка се установява, че статията е прочетена от 34 666 потребители); **3.** От сайта „Budilnikbg.com“ : „...заглавие...“ (от приложената справка се установява, че статията е прочетена от 5253 потребители); **4.** От сайта на „Господари“ : „...заглавие...“ (от приложената справка се установява, че статията е прочетена от 660 потребители).

Според съдържанието на посочените публикации/статии и коментари към тях, изказванията на съдия са „скандални“ и са предизвикали „вълна от възмущение“, както и негативни коментари в социалната мрежа „Фейсбук“.

Установено е също, че публикацията на съдия в профила му/й в социалната мрежа „Фейсбук“ до момента на изготвяне на доклада от извършената проверка е била прочетена над 900 пъти, имала е 261 споделяния и 325 коментара, като **по-голяма част от коментиращите са изразили явното си възмущение от изявленията на съдията и използваните от него цинични изрази.** Преобладаващата част от коментиращите са изразили негативно мнение спрямо постове на съдия (да се цитират конкретни негативни коментари на читатели).

В хода на проверката са събрани данни за проявено от страна на съдия поведение, несъвместимо с изискванията на Кодекса за етично поведение на българските съдии. Описаните по-горе действия на съдия, макар и в извънслужебната му дейност, водят до отрицателна обществена оценка на професионалния морал на съдията и го компрометират пред обществото. **Посоченото деяние нарушава нормите на чл. КЕПБС и се отличава с висока степен на укоримост, тъй като от една страна компрометира професионалната му репутация като съдия, а от друга уронва престижа на съдебната власт. Извършеното от съдия осъществява състава на нарушението по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ.**

Въз основа на изложените фактически обстоятелства, предлагам да наложите на съдия дисциплинарно наказание, съответстващо на извършеното от него дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ.

- при нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 4 ЗСВ – неизпълнение на други служебни задължения:

Насоки: Без да е налице изчерпателност на посочените примери, неизпълнението на други служебни задължения може да се изразява в:

> неизпълнение на служебни задължения, свързани с администриране на делата;

> неизпълнение на функционални правомощия за контрол по изпълнение на дадени разпореждания за администриране на делата;

> нарушение на служебните задължения, свързани със случайното разпределение на делата;

> неизпълнение на служебните задължения, свързани с общото организационно и административно ръководство на съответния орган на съдебната власт;

> неосъществяване на контрол по изпълнение на постановените от съдебния състав актове, включително такива по администриране на делото, от съответния съдебен служител.

Когато се твърди, че е допуснато дисциплинарно нарушение, представляващо „неизпълнение на други служебни задължения“ по смисъла на чл. 307, ал. 3, т. 4 ЗСВ, следва да се опише кое или кои конкретни служебни задължения не са били спазени; да се посочат конкретните законови разпоредби, правно обвързващи актове или правни принципи, от които произтичат тези задължения и за които се твърди, че са били нарушени; да се запише изрично какви действия е следвало да бъдат предприети и/или извършени в изпълнение на съответните служебни задължения (или обратното – какво поведение не е трябвало да бъде допускано) – в зависимост от конкретния случай; да се посочи срок/период за извършването им и как се установява нарушението; да се обоснове, че неизпълненото задължение е било точно на привлечения към дисциплинарна отговорност съдия.

IV. ЗАПОВЕД за налагане на дисциплинарно наказание:

1. Нарушението, за което се налага наказанието, трябва да бъде **идентично** със соченото нарушение, за което е образувано производството.

Пример: Производството е образувано за системно неспазване на срока по чл. 235, ал. 5 ГПК за постановяване на съдебно решение по **10** конкретни дела и за бездействие, което неоправдано е забавило производството по други **5** конкретни дела. Съответно – след установяване (доказване), че описаните нарушения са извършени виновно (от субективна страна), дисциплинарно наказание се налага за допуснатите нарушения, посочени (квалифицирани) в заповедта за образуването на производството – **по същите дела**, по които е било наведено твърдение за допуснато такова нарушение, **за същите периоди на бездействие** и т.н. – без да има никакво разминаване във фактическите обстоятелства и правната квалификация, посочени в акта за образуване на производството и тези, описани впоследствие в акта за налагане на дисциплинарното наказание.

2. Трябва да са **изяснени** всички релевантни факти и обстоятелства, имащи отношение към твърдяното нарушение и дисциплинарната отговорност на съдията. Заповедта трябва да е надлежно **мотивирана** – да са обсъдени възраженията / обясненията на дисциплинарно привлеченото лице, да са обсъдени и анализирани всички събрани доказателства, включително и тези, имащи отношение към **обстоятелствата по чл. 309 ЗСВ**.

3. При преценката дали за доказано виновно неизпълнение на служебните задължения по **чл. 307, ал. 3, т. 1, 2 и/или 4 ЗСВ** да се наложи дисциплинарно наказание „забележка“ (или да се *направи мотивирано предложение до СК на ВСС на основание чл. 314, ал. 2 ЗСВ – за определяне и евентуално налагане на по-тежко наказание*), **следва да се направи оценка на следните обстоятелства, относими към тежестта на дисциплинарното нарушение:**

3.1. Професионалната дейност на дисциплинарно привлеченото лице, което включва:

- индивидуалната му натовареност в количествени показатели;
- фактическа и правна сложност на разгледаните през релевантния период дела;
- качество на постановените съдебни актове според резултатите от институционалния контрол;

- съпътстваща професионална дейност, като: участие в състав и произнасяне по дела, подготовка и администриране на дела, дежурства (*ако има такива*), натовареност на заседателния график;
- ангажираност в изпълнението на други служебни задължения през релевантния период, извън основната дейност;
- поощрения и/или наказания (*които не са заличени*), прилагане на мярката по чл. 327, ал. 1 ЗСВ на съдията за релевантния период.

3.2. Действителната натовареност на съответния орган на съдебната власт, което включва:

- обща и индивидуалната натовареност на съдиите (*а ако има разпределение на материята – на работещите същата материя*);
- обща и индивидуална натовареност спрямо средната на органи на съдебната власт със сходни показателни;

3.3. Създадената организация и администрирането на работата на съдиите от административния ръководител, което включва:

- равномерна натовареност на съдиите в органа на съдебната власт;
- при неравномерна натовареност на дисциплинарно привлеченото лице в сравнение с тази на останалите съдии – причини и мерки за преодоляването ѝ;
- административен контрол и мерки за преодоляване на неритмично, забавено администриране, разглеждане и решаване на делата от съдиите;
- прилагане на индивидуален план за професионално развитие по отношение на дисциплинарно привлеченото лице;
- прилагане на мярката по чл. 327, ал. 1 ЗСВ по отношение на дисциплинарно привлеченото лице;

3.4. Дисциплинарно наказващият орган проверява дали дисциплинарно привлеченото лице е имало обективна възможност:

- да разгледа делото в инструктивните срокове или в разумен срок, ако инструктивните не са спазени;
- да постанови съответния акт в инструктивен срок или в разумен срок, ако инструктивният не е спазен;

3.5. Дисциплинарно наказващият орган установява дали неизпълнението на служебните задължения е виновно и каква е формата на вината въз основа на:

- преценка дали дисциплинарно привлеченото лице е имало обективна възможност да разгледа и реши делото в законови, респективно разумни срокове;

- преценка на причините, които са обусловили надхвърлянето на законовите, респективно разумни срокове, като например: наличие на обстоятелства, които са извън субективната воля и възможности на дисциплинарно привлеченото лице; съвкупност от обективни и субективни причини; субективно допуснатата лоша организация на работа и неспазване на процесуалните срокове;

3.6. Дисциплинарната отговорност на дисциплинарно привлеченото лице се ангажира при безспорно доказана причинна връзка между обективния факт на забавено разглеждане и постановяване на съответните актове и неговото виновно поведение.

4.1. При дисциплинарни нарушения, които накърняват престижа на съдебната власт, дисциплинарно наказващият орган установява:

- какви фактически действия са извършени от дисциплинарно привлеченото лице;
- какви са те по характер, съдържание, насоченост и интензитет;
- какъв е обектът на въздействие на същите;
- дали злепоставят пред обществото техния извършител или са насочени срещу честта на други магистрати или други лица;
- къде са извършени тези действия – в месторабота или извън нея;
- дали са извършени при изпълнение на служебните задължения или извън тях; дали в работно време или извън работно време;
- в присъствието на кои лица са извършени;
- от какъв кръг лица са възприети;
- по какъв повод и с каква цел са извършени;

4.2. При оценката на тежестта на дисциплинарното нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ следва да се съобразят и следните обстоятелства:

- дали се касае за отделно действие, но с висока интензивност на настъпилия вредоносен (*обществено негативен*) резултат или за многократно извършвано деяние, макар и с по-ниска интензивност;
- личното отношение на съдията към извършеното деяние;

V. ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ на дисциплинарното производство:

Съгласно **чл. 314, ал. 2 ЗСВ**, когато в хода на дисциплинарното производство се установи, че е налице основание за налагане на по-тежко дисциплинарно наказание от „забележка“ – такова по чл. 308, ал. 1, т. 2, 3, 4 или 6, административният ръководител прави **мотивирано предложение за налагане на наказание** до съответната колегия на Висшия съдебен съвет.

Установяването на основание за налагане на по-тежко наказание може да се изразява в следните обстоятелства (*примерни хипотези*): В хода на образуването със заповед на административния ръководител дисциплинарно производство може да се установи, че:

- съдията не полага усилия за преустановяване на нарушението, въпреки че му е била осигурена такава възможност;
- налице е ниска натовареност на съдията, липса на други обективни фактори, които да го възпрепятстват или затрудняват да изпълнява срочно и качествено служебните си задължения и наред с това – установено е явно нежелание за работа, небрежно или безотговорно поведение и пр.;
- налице са други утежняващи отговорността обстоятелства, които вземат превес над смекчаващите (*ако има такива*);

Тези обстоятелства (*основание за налагане на по-тежко наказание*) могат да бъдат установени след събирането на релевантните доказателства и анализа им – **чл. 309, ал. 1 ЗСВ** „*При определяне на дисциплинарното наказание се вземат предвид тежестта на нарушението, формата на вината, обстоятелствата, при които е извършено нарушението, и поведението на нарушителя.*“; **чл. 309, ал. 2 ЗСВ** „*При определяне на вида и размера на дисциплинарното наказание за извършено нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 се вземат предвид и индивидуалната натовареност на привлечения към дисциплинарна отговорност съдия, прокурор или следовател, както и натовареността на органа на съдебната власт, в който е извършено нарушението.*“.

След анализа на обстоятелствата по чл. 309 ЗСВ – на база събраните доказателства, административният ръководител може да прецени, че са налице данни, обуславящи налагането на по-тежко наказание, за което да направи мотивирано предложение до СК на ВСС.

Установяването на нови факти, които не са включени в предмета на дисциплинарното производство (очертан със заповедта за образуването му) не е самостоятелно основание за отправянето на предложение за продължаването му пред СК на ВСС и налагане на по-тежко наказание – ако например производството е образувано за системно неспазване на сроковете по 10 дела, а в хода му се установят още дела, по които не са спазени приложимите процесуални срокове – това не може да послужи като единствен аргумент (мотив) за искане да се наложи по-тежко наказание. Това е така, защото тези дела не са част от предмета на производството.

Новоустановените факти могат да бъдат основание за образуване на отделно (ново) дисциплинарно производство.

Когато се мотивира необходимостта от налагане на по-тежко наказание, се вземат предвид обстоятелства (основания), станали известни в хода на вече образуването със заповед на административния ръководител дисциплинарно производство, като например: тежестта на нарушението, формата на вината, обстоятелствата, при които е извършено нарушението, поведението на нарушителя и други, относими към определянето на вида и размера на дисциплинарното наказание.

VI. ПРОПУСКИ, които често се допускат в практиката и начини за преодоляването им – **обобщение (въз основа на изложеното до момента):**

За периода от 2017 г. до сега, **половината** от наложените със заповед на съответния административен ръководител дисциплинарни наказания „забележка“ **са отменени** с решение на СК на ВСС.

В повечето случаи административните ръководители налагат дисциплинарни наказания за нарушения по **чл. 307, ал. 3, т. 1 и/или т. 2 ЗСВ.**

Основанията за отмяна са свързани предимно с допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила. Най-често допусканото нарушение се изразява в наличието на **несъответствие** от фактическа и/или правна страна **на дисциплинарното нарушение, така както е формулирано в заповедта за образуване** на дисциплинарно производство и за което са били поискани обясненията на привлечения към дисциплинарна отговорност съдия от една страна, а от друга – **нарушението, описано от фактическа и/или правна страна в заповедта за налагане** на дисциплинарно наказание.

Това несъответствие представлява нарушение на чл. 313, ал. 2 ЗСВ и винаги е основание за отмяна – когато привлеченото към дисциплинарна отговорност лице не е било изслушано или не са били искани писмените му обяснения, съдът отменя наложеното дисциплинарно наказание, без да разглежда делото по същество, освен ако лицето е отказало да даде обяснения или да бъде изслушано.

Други често допускани нарушения са:

- **неизясняване** на всички релевантни факти и обстоятелства, които са от значение при ангажирането на дисциплинарната отговорност на съдията;
- **необсъждане** на възраженията / обясненията на привлеченото към дисциплинарна отговорност лице;
- **несъбиране** на доказателства относно обстоятелствата по чл. 309, ал. 1 и ал. 2 ЗСВ.

Един от начините за преодоляване на посочените горе пропуски е да се следват и вземат предвид дадените насоки и препоръки в настоящото ръководство.

¹ При изготвянето на настоящото ръководство са взети предвид Вътрешните правила за дисциплинарната дейност на СК на ВСС, приети с решение на колегията по протокол № 10 от 30.03.2021 г., както и установената до момента практика на СК на ВСС и на ВАС по дисциплинарни производства.